

Ganhor bolasyňyz gelýärmí?..

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Ganhor bolasyňyz gelýärmí?.. GANHOR BOLASYŇYZ GELÝÄRMI?..

2003-nji ýyl... Stambul Tehniki uniwersitetiniň ikinji kursunyň tumşugy gökde 19 ýaşlyja talybydym.

Bir gün sylanýan mugallymlaryň biriniň sapagynda otyrдыk. Şu mugallymy göreňde talyplar gorkunjyna zagyrdyklar durardy... Hemmeler onuň rehim-şepagatsyz doňýürek adamdygyny aýdýardylar. Mysal üçin, çärýeklik ekzamen-zaçýotlarda berýän bahasy zordan diýen ýaly 100-den 15-20%-e ýeterdi.

Aýdyşym ýaly, bizem ýaşlyk möwsüminiň ýaňy bir gyrasyndan giren, pikiri-oýy keýpi-sapada, şowhun-şagalaňda gaýyp ýören ýaşlardyk...

* * *

Bir gün kursdaşlarymyň biri nägileligini bildirdi:

– Ýoldaş mugallym, bize pes baha berýäňiz, şoň üçinem ortaça almaly utugymyz peselýär. Höwesimiz gaçýar!.. – diýdi.

Mugallymymyz uludan dem aldy we «Telek iş edýänmi ýa?» diýip sorady. Kursdaşymyz az-owlak öýkeli görnüşde sözünü dowam etdirip:

– Hawa, ýoldaş mugallym, gidiş ýolumyz dogry soraglarda ýeke dyngy goýulmandyr diýip 0 utuk berýäňiz – diýip, zeýrendi.

Sesini çykarman diňlän mugallymyň birdenkä ýüzi üýtgedi we gygyrmaga başlady:

– Diýmek ýeke dyngy sebäpli utugyňyzy peselýän, hä? Häzir ýekäňiz auditoriýadan çykaýmasyn. Hemmäňiz şu ýerde garaşsyn,

kim çyksa sapakdan ýykaryn.

Hemmämiz aňk bolup oturşymyza biri-birimize seredýärdik. Soňunyň näme bilen gutarjagy gyzyklydy.

Soňra birdenkä gapy açyldy we mugallymymyz ullakan slaýt enjamyny göterip içeri girdi. Ol çaltlyk bilen bir guty slaýty enjama ýerleşdirip, talyplara seslendi:

– Ýekäňiz daş çykaýmaň!..

* * *

Ekrana çykan birinji epizodda radiatoryň astynda galyp jan beren watandaşymyz ýatyrdy. Şondan az-owlak öň başlan wagyrdy tapba kesildi. Käbir kursdaşymyz ekrana seretmäge ýürek edip bilmeşe, käbirleri-de aglamaga başlady. Hatda ögänem boldy. Soňky slaýtda bolsa ýer titreme sebäpli ýarylan kotýelnýeden akan gaýnag suwlaryň ýatakanada uklap ýatan okuwçylary gapyl basyşy görkezilýärdi.

Mugallym aňk bolup galan talyplara tarap öwrülip, sesini-de öňküsinden ýumşatdy. Ýöne şonda-da gahary ýatyşmandy:

– Soralyň bakaly, şu ýitip giden bedibagt watandaşlarymdan dyngynyň ýeriniň niredigini? Gidiş ýoly dogry bolan islendik kesi uçurym etmeli bilim ojagy bolmaly aslynda. Her niçik-de bolsa, gowy niýet bar gerek? – Soňra duýdansyz elindäki meli tagta çenäp zyňdy. – Men o niýetiň ýüzüne tüýküryän! Siz özüňizi nirdedir, näme okaýandyr öýdýäňiz? Çaga oýunjagymy bu? Şol dyngy sebäpli adamlar ölýär. Isleseň, olardanam soralyň Tolga endi! Belkäm, saňa utuk bererler!.. Gidiş ýolumyş!..

Õñler siziñ ýaşyňyzdakylar uruşda tunnelleri, okop-tranşeýleri gazýardylar. Ataňyz Osmanly döwründe 1773-njy ýylda Inženerçilik mekdebini hut şu maksat bilen gurupdy. Eger şu mekdebe hobbi hökmünde garaýan bolsaňyz, ertir dessine okuwdan çykyň, soňam gidiň-de islän ýeriňizde keýpi-sapa sürüp geziň. Bu kärde ýitip gidýän zat dyngy däl, adam ömri. Seniñ ýekeje sekuntlyk seresapsyzlygyň, geleňsizligiň şu slaytda gören bigünä adamlaryň ölümüne sebäp bolup bilýär. Sen diňe lukmançylyga sylanýan kärdir öýdýär. Kärniñ erbedi bolmaz. Ömür sürýän we adam ömrüne gol-ganat bolup bilýän islendik adamyň gadry başgaçadyr. Siz bu ýurduň geljegi, umydysyňyz...

Biz elimizden geleni etdik, ýöne bolmady. Belki siz hötdesinden gellersiňiz diýip janymy ýakýan. Sizden kän zady tama edýändirin, balalar. Birinji «Bogaziçi» köprüsi gurulanda gijämi gündiz edip işledim. Kakam aradan çykanda-da wagtynda baryp bilmedim. 1973-nji ýylda köpriniň açyljak günü gidenimde «Seniñ protokolda ýeriň ýok» diýildi welin, şonda düşüňip galdym ýurduň hakykatyna!.. Halkyň daban azabynyň hasabyna gurlan köpriniň protokolynda zerre goşandy bolmadyk näçe kebapsöýer syýasatçy bar bolsa, barsy şo ýerdedi.

Inženerler, arhitektörler ýogam bolsa, «ekgende ýok, dikgende ýok, harmanda häzir hojalar» bardy...

* * *

Sesini peselden mugallym indi ýüregimize ýüzlenýän ýalydy, bizem ony demimi alman diňleýärdik:

– Meniñ ýeke-täk arzuwym – halkymyzyň mugallymlary, lukmanlary gowy görüşi ýaly gowy görülyän, sylanýan inženerleri

ýetişdirmek, şol inženerleriň özlerine hormat goýýan we gowy görän adamlary ylymyň şuglasy aslynda ýokary ahlak bilen goramaklaryny gazanmak.

Şu watanyň ýetişdiren inženerleri bolup, şu watana Siz eýe çykmary!

Munuň üçin sapaklaryňyzy gowy okamak hem-de özüňizi yzygiderli kämilleşdirmek gerek. Siz indi çaga däl.

Utuk üçin ýalbarýan däl-de, adamy ýaşadyň, adamyň ömrüne ömür goşýan medeniýetler gurmak üçin işleýän nesiller bolmaly. Watan sizden şu hyzmata garaşýar. – diýdi. Soňra Tolga ýüzlenip: – Sen ganhor bolasyň gelýärmä, Tolga?» diýip sorady. Ýatakhana adaky öli çagalara sereden Tolganyň gözünden boýur-boýur ýaş akýardy. Hemmämiz ýaly onuň bogazy dolup durdy we aglaýardy. Ol sandyr-sandyr edip, zordan «Ýok, mugallym» diýip bildi.

* * *

Şonda mugallym hiç ýadymyzdan çykmaýak şu soňky sözüni aýtdy: – Meni ölüm paýlaýan inženerleriň mugallymy hökmünde ýatlatmaň. Maňa doňýürek diýip bilersiňiz, rehim-şepagatsyz hem diýip bilersiňiz... Ýöne maňa ganhor inženerleri taýýarlan mugallym diýdirmäň.

Bu meniň sizden ýeke-täk islegim we wesýetim. Watan siziň hyzmatyňyza garaşýar... **(Sosial mediýadan alyndy).**

Ugur DÜNDAR.

«SÖZCÜ» gazeti, 19.02.2023 ý. Publisistika